

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

***RAPORT DOTYCZĄCY SYTUACJI
FINANSOWEJ DOMÓW MAKLERSKICH
W 2017 ROKU***

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

WARSZAWA, MAJ 2018

Spis treści

WSTĘP.....	3
I. PODSTAWOWE INFORMACJE O RYNKU DOMÓW MAKLESKICH	4
II. WYNIKI FINANSOWE DOMÓW MAKLESKICH.....	4
III. PRZYCHODY DOMÓW MAKLESKICH	6
IV. KOSZTY DOMÓW MAKLESKICH	7
V. AKTYWA OGÓŁEM I KAPITAŁY WŁASNE	8
VI. NORMY OSTROŻNOŚCIOWE	9
PODSUMOWANIE	12
SPIS TABEL	13
SPIS WYKRESÓW.....	13

Wstęp

Raport poświęcony jest sytuacji finansowej domów maklerskich w roku 2017. Podstawę oceny kondycji finansowej sektora domów maklerskich stanowiły informacje przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego przez domy maklerskie w sprawozdaniach miesięcznych (MDF)¹ przedstawiające ich sytuację finansową oraz raporty, które prezentują dane dotyczące spełniania norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie.

Zamieszczone dane porównawcze z roku ubiegłego z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat pochodzą z jednostkowych zbadanych sprawozdań finansowych sporządzonych za 2016 rok, a w przypadku podmiotów sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSR/MSSF, z raportów uzupełniających – informacji o wybranych danych finansowych, stanowiących zestawienie danych z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat w układzie właściwym dla polskich standardów rachunkowości.

W raporcie znajdują się również informacje pochodzące z raportów bieżących informujących o naruszeniu norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie.

Z uwagi na niespójność okresów sprawozdawczych, z prezentowanych danych bilansowych i rachunku zysków i strat został wyłączony dom maklerski, który przyjął za rok obrotowy okres od 1 kwietnia do 31 marca, jednocześnie jego wielkość mierzona sumą bilansową nie jest istotna dla obrazu rynku domów maklerskich.

¹ Dane za 2017 r. nie badane przez biegłego rewidenta, mogą podlegać późniejszym korektom.

I. Podstawowe informacje o rynku domów maklerskich

Według stanu na 31.12.2017 r. działalność maklerską prowadziły 44 domy maklerskie o zróżnicowanym zakresie działalności. W 2017 r., na mocy decyzji KNF o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej, działalność zakończyły 2 domy maklerskie.

Wśród domów maklerskich według stanu na 31.12.2017 r. 27 podmiotów przechowywało instrumenty finansowe lub środki pieniężne klientów. Podmioty te z reguły wykonują również znacznie szerszy zakres czynności, a w związku z tym mają większe możliwości zróżnicowania źródeł generowania przychodów.

Na dzień 31.12.2017 r. domy maklerskie prowadziły 744 401 rachunków instrumentów finansowych, na których przechowywane były instrumenty finansowe o łącznej wartości 88 260 187 tys. zł. Na rachunkach pieniężnych znajdowały się środki pieniężne klientów w kwocie 3 660 181 tys. zł. Aktywa klientów przechowywane w domach maklerskich osiągnęły łączną wartość 91 920 368 tys. zł (wzrost w stosunku do 2016 r. o 10,90%).

W 2017 roku działalność polegającą na zarządzaniu aktywami klientów prowadziło 20 domów maklerskich. Na dzień 31.12.2017 r. podmioty te zarządzały aktywami o łącznej wartości 1 696 299 tys. zł, co stanowiło wzrost o 21,29% w stosunku do danych na 31.12.2016 r.

II. Wyniki finansowe domów maklerskich

Pomimo, iż w 2017 r. domy maklerskie zanotowały łącznie stratę na działalności maklerskiej w wysokości 114 989 tys. zł, to zyski z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu oraz instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży, pozwoliły na wygenerowanie łącznego zysku netto sektora domów maklerskich w kwocie 222 070 tys. zł.

Zestawienie przychodów i kosztów oraz wyników finansowych sektora domów maklerskich w latach 2016-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1: Przychody, koszty i wyniki finansowe sektora domów maklerskich w latach 2016-2017 (dane w tys. zł)

	2016*	2017**	Zmiana 2017/2016 w %
I. Przychody z działalności podstawowej	725 065	777 176	7,19%
II. Koszty działalności podstawowej	889 194	892 165	0,33%

III. Zysk (strata) z działalności podstawowej (I-II)	-164 129	-114 989	29,94%
IV. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do obrotu	355 986	479 207	34,61%
V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	13 754	105 393	666,28%
VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)	342 232	373 813	9,23%
VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	2 173	1 900	-12,57%
VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	156	483	210,05%
IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII-VIII)	2 018	1 417	-29,78%
X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	27 341	35 350	29,29%
XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	12 316	16 254	31,98%
XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)	15 025	19 096	27,09%
XIII. Pozostałe przychody operacyjne	27 739	25 865	-6,76%
XIV. Pozostałe koszty operacyjne	22 487	34 228	52,22%
XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności	-13 550	-	-
XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)	186 848	270 973	45,02%
XVII. Przychody finansowe	52 814	50 704	-4,00%
XVIII. Koszty finansowe	14 415	50 384	249,53%
XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)	225 248	271 293	20,44%
XXIII. Podatek dochodowy	51 334	49 221	-4,12%
XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	2	2	0,00%
XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)	173 912	222 070	27,69%

* dane ze zbadanych sprawozdań finansowych domów maklerskich

** dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich

Porównując wyniki domów maklerskich, które prowadziły działalność zarówno na koniec 2016 roku i na koniec 2017 roku, przychody z działalności podstawowej wzrosły z poziomu 711 185 tys. zł do 777 176 tys. zł, tj. o 9,28%, natomiast koszty działalności podstawowej wzrosły z poziomu 869 792 tys. zł do 892 165 tys. zł tj. o 2,57%. Wynik netto ww. domów maklerskich uległ podwyższeniu o 10,44%, z poziomu 201 084 tys. zł w 2016 r. do 222 070 tys. zł w 2017 r.

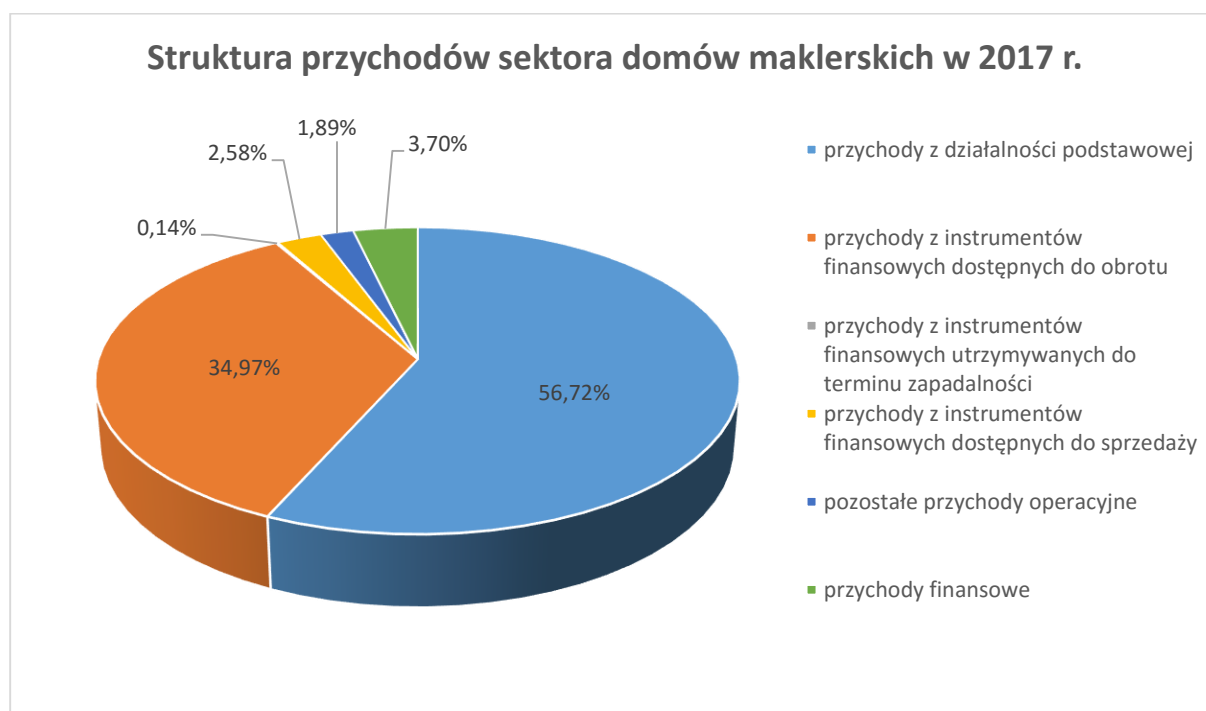
III. Przychody domów maklerskich

Przedstawiona poniżej struktura przychodów domów maklerskich uwzględnia następujące grupy przychodów:

1. przychody z działalności podstawowej,
2. przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
3. przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności,
4. przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży,
5. pozostałe przychody operacyjne,
6. przychody finansowe.

Strukturę przychodów sektora domów maklerskich w 2017 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1: Struktura przychodów sektora domów maklerskich w 2017 r.

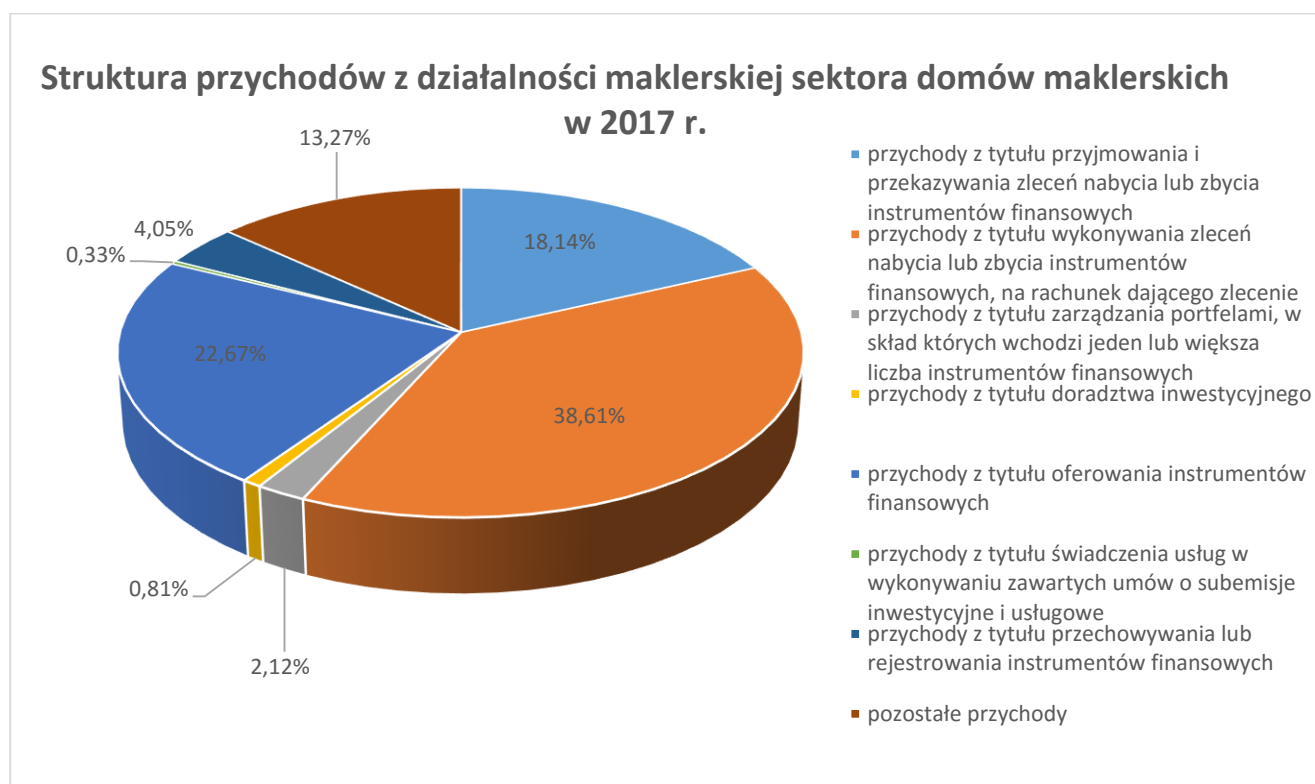

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich

Najwyższe przychody w 2017 r. osiągnęły domy maklerskie w obszarze przychodów z działalności podstawowej. Poziom tej kategorii przychodów wyniósł 777 176 tys. zł.

Strukturę przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2017 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2: Struktura przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2017 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

W ramach przychodów z działalności maklerskiej najwyższe przychody stanowiły przychody z tytułu wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych na rachunek dającego zlecenie, w kwocie 280 240 tys. zł oraz przychody z tytułu oferowania instrumentów finansowych w kwocie 164 523 tys. zł.

Drugą co do wielkości główną kategorią przychodów w 2017 r. były przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu w kwocie 479 207 tys. zł.

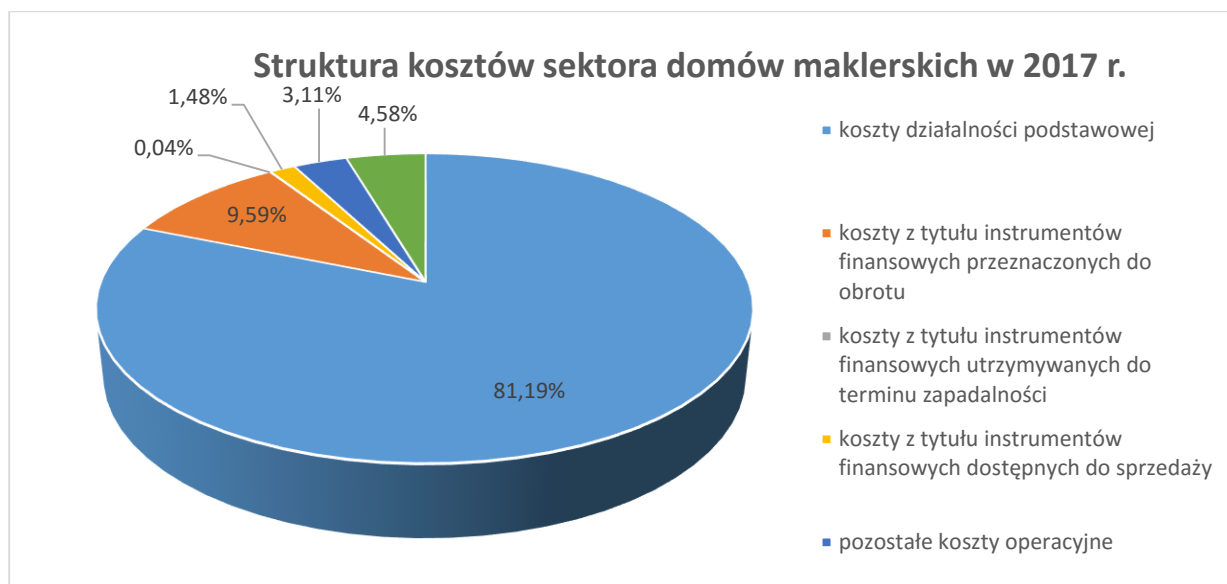
IV. Koszty domów maklerskich

Przedstawiona poniżej struktura kosztów domów maklerskich uwzględnia następujące grupy kosztów:

1. koszty z działalności podstawowej,
2. koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
3. koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności,
4. koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży,
5. pozostałe koszty operacyjne,
6. koszty finansowe.

Strukturę kosztów sektora domów maklerskich w 2017 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3: Struktura kosztów sektora domów maklerskich w 2017 r.

Źródło: dane ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich nie podlegające weryfikacji przez biegłego rewidenta

Kategorią o najwyższym poziomie kosztów są: koszty działalności podstawowej, obejmujące koszty funkcjonowania podmiotu, w kwocie 892 165 tys. zł (z czego 35,03% stanowiły wynagrodzenia a 24,33% usługi obce), oraz koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, w kwocie 105 393 tys. zł.

Poziom kosztów z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu kształtowany jest przez straty ze sprzedaży/umorzenia instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu.

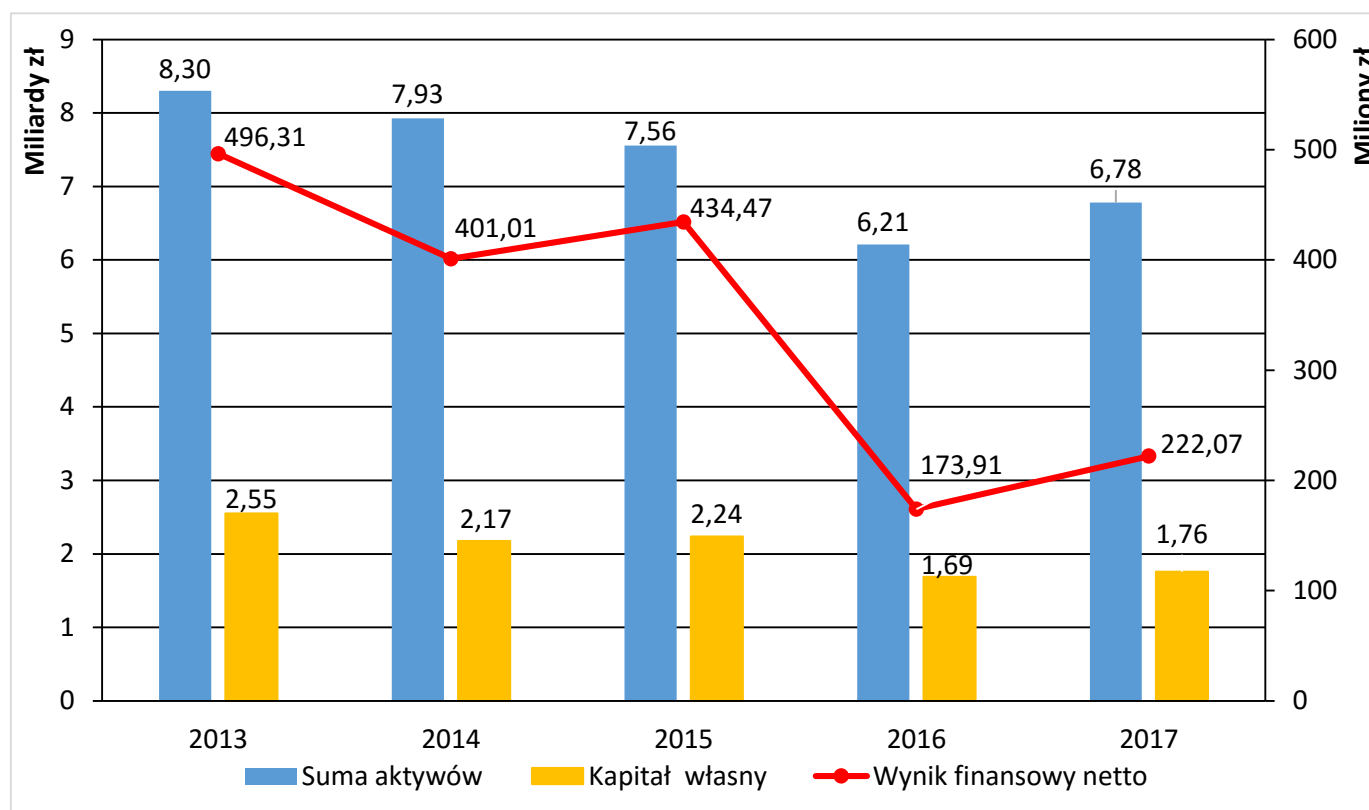
V. Aktywa ogółem i kapitały własne

W 2017 r. wartość aktywów ogółem domów maklerskich wzrosła o 9,19% w stosunku do roku 2016 i osiągnęła poziom 6 782 089 tys. zł. Poziom kapitałów własnych domów maklerskich wzrósł o 4,08% w stosunku do roku 2016 osiągając poziom 1 756 853 tys. zł.

Należy wskazać, że w przypadku domów maklerskich prowadzących rachunki pieniężne dla klientów aktywa ogółem obejmują także środki pieniężne klientów zgromadzone na rachunkach bankowych.

Relację kapitału własnego do sumy aktywów w latach 2013 – 2017 obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4: Kapitał własny, suma aktywów, wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2013-2017

Źródło: opracowanie własne

Po istotnym spadku wyniku finansowego sektora domów maklerskich w 2016 r. spowodowanym m.in. faktem zakończenia w trakcie 2016 r. prowadzenia działalności maklerskiej przez Aforti Securities S.A. (cofnięcie zezwolenia przez KNF), BZ WBK Asset Management S.A., Dom Maklerski mBanku S.A., ING Securities S.A., mWealth Management S.A. oraz Pioneer Pekao Investment Management S.A. (zmiany w obrębie grup kapitałowych w których funkcjonowały ww. podmioty), w 2017 r. nastąpiło ustabilizowanie sytuacji finansowej w sektorze, co w połączeniu z poprawą koniunktury na rynku kapitałowym, przełożyło się na wzrost zysku netto sektora.

VI. Normy ostrożnościowe

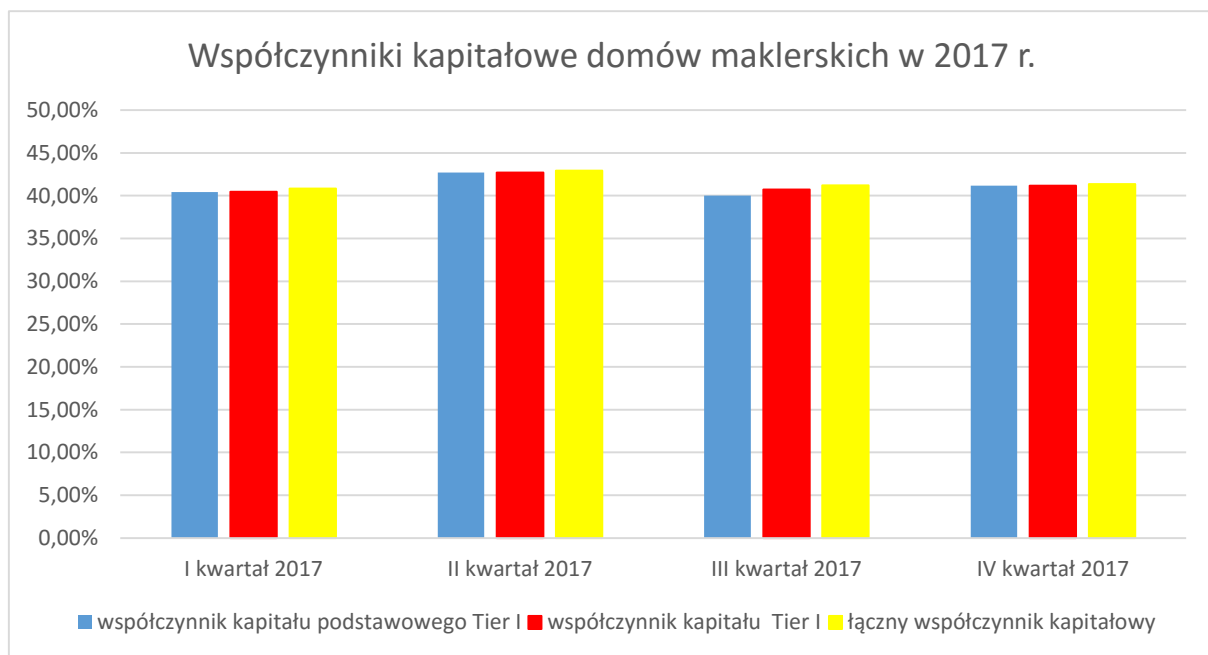
Na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE Nr L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r. z późn. zm.; dalej: Rozporządzenie CRR) oraz domy maklerskie zobowiązane są do utrzymywania:

- 1) współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie nie niższym niż 4,5%,
- 2) współczynnika kapitału Tier I na poziomie nie niższym niż 6%,
- 3) łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie nie niższym niż 8%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami trzy domy maklerskie, z uwagi na zakres prowadzonej działalności, nie są objęte normami adekwatności kapitałowej, tzn. nie wyznaczają poziomu funduszy własnych, łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i kapitału wewnętrznego.

Poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie w poszczególnych kwartałach 2017 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5: Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2017 r.

Źródło: opracowanie własne

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału podstawowego Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynnik kapitału Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Łączny współczynnik kapitałowy rozumiany jest jako procentowy udział funduszy własnych wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich jako ogółu w 2017 r. kształtowały się powyżej wymaganych poziomów. Należy także podkreślić, że 99,62% funduszy własnych sektora domów stanowił kapitał podstawowy Tier I.

Jednocześnie w przypadku dwóch domów maklerskich (Graviton Capital S.A. oraz HFT Brokers Dom Maklerski S.A.), w konsekwencji naruszania przez te podmioty wymogów kapitałowych, KNF w 2017 r. zastosowała wobec tych podmiotów sankcję, o której mowa w art. 167 ust. 1 ustawy o obrocie, tj. cofnęła im zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej.

Zgodnie z art. 98 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi kapitał założycielski domu maklerskiego wynosi co najmniej równowartość w złotych kwoty 125 000 EUR, z zastrzeżeniem, iż w przypadku:

- domów maklerskich, które nie prowadzą rachunków papierów wartościowych, derywatów, zbiorczych i pieniężnych wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 50 000 EUR,
- domów maklerskich, które nabywają lub zbywają na własny rachunek instrumenty finansowe oraz świadczą usługi w wykonywaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 730 000 EUR.

Poniżej zaprezentowano zestawienie pokrycia minimalnego kapitału założycielskiego na dzień 31 grudnia 2017 r. przez poszczególne domy maklerskie.

Mediana współczynnika pokrycia kapitałów założycielskich rozumianego jako stosunek kapitału założycielskiego domu maklerskiego do minimalnego poziomu kapitałów założycielskich wynikających z obowiązujących domy maklerskie przepisów wyniosła 10,28, co oznacza, że połowa z ww. domów maklerskich posiada kapitał założycielski 10 krotnie przekraczający minimalny kapitał założycielski.

Podkreślenia wymaga, że najwyższy poziom współczynnika charakteryzuje przede wszystkim podmioty działające w ramach bankowych grup kapitałowych, jak również podmioty, które prowadzą działalność od dłuższego czasu i przyjęta przez nie strategia działania pozwala generować stabilne wyniki finansowe. Relatywnie niski poziom współczynnika pokrycia minimalnego kapitału założycielskiego dotyczy podmiotów, które nie posiadają w swoim akcjonariacie instytucji finansowych, jak również podmiotów, które znajdują się w początkowej fazie działalności i nie osiągnęły jeszcze dodatnich wyników finansowych.

Podsumowanie

W 2017 r. nie miały miejsca obserwowane w poprzednich latach procesy przenoszenia działalności maklerskiej do innych podmiotów funkcjonujących w grupach kapitałowych (banków i towarzystw funduszy inwestycyjnych), zmniejszenie liczby domów maklerskich wynikało z decyzji o cofnięciu zezwolenia dla podmiotów. Przeprowadzone w ubiegłym roku duże oferty publiczne (Play Communications S.A., Dino Polska S.A.) oraz ogólna poprawa koniunktury na rynku kapitałowym, w tym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., przyczyniły się do poprawy wyników finansowych domów maklerskich.

Pomimo, iż sektor domów maklerskich na działalności podstawowej nadal generował stratę, to wyniki finansowe odnotowane w pozostałych obszarach działalności, w szczególności na operacjach instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu umożliwiły uzyskanie zysku netto o ponad 27% wyższego niż w 2016 r.

Rok 2018 będzie niewątpliwie rokiem wyzwań dla sektora domów maklerskich, na których działalność największy wpływ będą miały zmiany w otoczeniu prawnym. Wśród tych zmian na szczególną uwagę zasługuje wejście w życie przepisów pakietu MIFID II/MiFIR, ich aktów wykonawczych oraz ustaw implementujących dyrektywę, i konieczność dostosowania się podmiotów do obszernych nowych regulacji, jak również wejście w życie RODO, a także zmiany w przepisach *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych*, na mocy których oferta papierów wartościowych o łącznej wartości mniejszej niż 1 milion Euro w ciągu 12 miesięcy nie będzie wymagała sporządzenia prospektu.

Warto również zwrócić uwagę na utrzymujący się niski poziom oprocentowania depozytów bankowych, który może stanowić czynnik sprzyjający pozyskiwaniu przez domy maklerskie nowych klientów, zainteresowanych uzyskiwaniem wyższych stóp zwrotu i lokowaniem swoich środków na rynku kapitałowym.

Wspomniane powyżej czynniki będą wywierały znaczący wpływ na funkcjonowanie i rozwój poszczególnych podmiotów i stanowiły kolejny impuls do zmian w sektorze domów maklerskich.

Spis tabel

Tabela 1: Przychody, koszty i wyniki finansowe sektora domów maklerskich w latach 2016-2017 (dane w tys. zł).....	4
---	---

Spis wykresów

Wykres 1: Struktura przychodów sektora domów maklerskich w 2017 r.....	6
Wykres 2: Struktura przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2017 r.	7
Wykres 3: Struktura kosztów sektora domów maklerskich w 2017 r.	8
Wykres 4: Kapitał własny, suma aktywów, wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2013-2017.....	9
Wykres 5: Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2017 r.	10